

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ

Пропозиції підготували експерти: Анна Ємельянова, Сергій Лобойко, Дмитро Лубкін, Володимир Ночвай, Анастасія Світлична-Куконін, Дмитро Хуткий.

Громадські організації, які входять до експертної групи РПР:

- Центр розвитку інновацій у співпраці з Коаліцією Е-Демократії

Проблеми, які має вирішити реформа

У 2016–2017 рр. було ухвалено важливі для впровадження реформи нормативно-правові акти, зокрема Закон «Про електронні довірчі послуги», Цифровий порядок денний 2020, Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. Проте необхідно юридично закріпити на найвищому рівні співмірність офлайн- та онлайн-форм, право на доступ та використання мережі Інтернет, свободу інформації, анонімність, приватність та захист персональних даних.

Також у суспільстві існує запит на законодавче та виконавче запровадження нових інструментів е-демократії, таких як: консультації, громадські обговорення та громадські ради онлайн, електронне голосування, електронні вибори, електронні плебісцити, надання повноважень та відсторонення посадових осіб онлайн. У листопаді 2017 року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію розвитку електронної демократії на 2017–2020 роки та план заходів з її реалізації на 2017–2018 рр., чим визначив державну політику з розвитку е-демократії на найближчий час. Це значне досягнення, однак для практичного втілення необхідна злагоджена робота органів державної влади, місцевого самоврядування та громадськості з чітким фокусом на цілях, визначенням відповідальних осіб та фінансуванням.

Найбільше труднощів виникає на етапі втілення політик з електронного урядування та електронної демократії. Наприклад, хоча за підсумками 2017 року е-петиції запроваджені в більш ніж 500 громадах, рівень використання їх місцевими мешканцями та результативність вирішення питань органами місцевого самоврядування сильно варіює. Громадяни мають більш активно користуватися можливостями, які надають е-петиції, саме на місцевому рівні, а представники органів місцевого самоврядування – більш оперативно та якісно втілювати підтримані е-петиції. Аналогічно, наприкінці 2017 року громадські бюджети (бюджети участі) запроваджені більш ніж у 90 громадах. Однак тільки в деяких з них реалізовані партисипативні моделі голосування та втілення громадських проектів, тоді як в інших зберігаються чиновницькі моделі контролю розподілу бюджетних коштів. Тому потрібно поширити громадські бюджети (бюджети участі) у більшій кількості громад й адвокатувати саме громадську модель участі.

Для повноцінної участі громадян також необхідно подолати цифрову нерівність у доступі та умінні користуватися ІКТ, адже обізнаність громадян про е-демократію та інструменти е-участі залишається низькою. Так, за даними опитування Центру Разумкова, у листопаді 2015 року про існування сервісу е-петицій знали тільки 26,3% дорослого населення України. За два роки, за даними опитування Київського міжнародного інституту соціології, про е-петиції чули тільки 27,5% дорослих мешканців країни. Оскільки різниця між цими цифрами в межах похибки вибірки, немає підстав стверджувати про збільшення рівня обізнаності населення про е-петиції. Тому масштабна просвітницька кампанія про інструменти е-участі та можливості їх використання залишається актуальною.

ЦІЛЬ 1. Органи державної влади та місцевого самоврядування реалізують публічну політику за принципами відкритого урядування

1. Забезпечити виконання Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», зокрема посилити контроль та відповідальність за впровадження в органах місцевого самоврядування.

2. Створити національний банк IT-рішень та забезпечити поширення інструментів е-урядування в органах місцевого самоврядування.

3. Заснувати фонд розвитку електронної демократії для підтримки інновативних проектів у сфері е-участі.

4. Провести інформаційну кампанію для підвищення обізнаності громадян про наявні можливості доступу до інформації, підзвітності держслужбовців та способи участі в творенні публічної політики.

Рішення приймає: Кабінет Міністрів України, Державне агентство з питань електронного урядування України.

ЦІЛЬ 2. Громадяни беруть участь у творенні публічної політики за допомогою електронних інструментів

1. Законодавчо забезпечити можливість участі громадян в управлінні державними та місцевими справами у формі електронних консультацій.

2. Продовжити впровадження електронних петицій, громадських бюджетів (бюджетів участі) онлайн, електронних місцевих ініціатив та інших інноваційних ініціатив е-участі на місцевому рівні.

3. Законодавчо забезпечити можливість електронного голосування для ухвалення рішень та забезпечення виборчого процесу.

4. Запровадити національний бюджет участі, який надавав би можливість громадянам України шляхом онлайн-голосування напряму впливати на використання бюджетних коштів у всеукраїнському масштабі.

5. Розробити та запровадити онлайн-платформу з єдиним електронним кабінетом громадянина для розвитку взаємодії між громадянами, громадян з владою, громадян з бізнесом та владою.

Рішення приймає: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Державне агентство з питань електронного урядування України.